

สารบัญ

บทที่ ๑ หลักการพื้นฐานของกฎหมายลิทธิบัตร	๑
๑. ทรัพย์สินทางปัญญาคืออะไร	๑
๒. ความแตกต่างระหว่างทรัพย์สินทางปัญญากับทรัพย์สินโดยทั่วไป	๕
๓. ความหมายและลักษณะของสิทธิบัตร	๙
๔. ความแตกต่างระหว่างสิทธิบัตรกับทรัพย์สินทางปัญญานั้น	๑๓
๔.๑ สิ่งที่คุ้มครองและเจตนาณ์ของกฎหมาย	๑๓
๔.๒ เงื่อนไขของการคุ้มครอง	๑๔
๔.๓ วิธีการคุ้มครอง	๑๔
๔.๔ อายุการคุ้มครอง	๑๕
๔.๕ การลงทะเบียน	๑๖
๕. ความเป็นมาของระบบการคุ้มครองสิทธิบัตร	๑๖
๖. ความนูนหมายของการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา	๒๓
๖.๑ เจตนาณ์ของกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา	๒๓
๖.๑.๑ ทรัพย์สินทางปัญญากับการผูกขาดทางการค้า	๒๓
๖.๑.๒ ทรัพย์สินทางปัญญากับการรับรองสิทธิ ตามธรรมชาติของปัจเจกบุคคล	๒๖
๖.๑.๒.๑ ทฤษฎีสิทธิตามธรรมชาติ (Natural Right Theory)	๒๖
๖.๑.๒.๒ ทฤษฎีการให้รางวัล (Reward Theory)	๒๙
๖.๑.๓ ทรัพย์สินทางปัญญากับการเป็นเครื่องมือพัฒนาเศรษฐกิจ	๓๑

๖.๑.๓.๑	ทฤษฎีการเป็นเครื่องจูงใจ (Incentive to Invent Theory)	๓๑
๖.๑.๓.๒	ทฤษฎีการเปิดเผยข้อมูลความรู้ต่อสังคม (Disclosure of Information Theory)	๓๒
๖.๑.๓.๓	ทฤษฎีการป้องกันการแย่งชิงทางการค้าที่ไม่เป็นธรรม และการคุ้มครองผู้บริโภค (Prevention of Unfair Competition and Consumer Protection)	๓๔
๖.๒	เจตนาการณ์ของกฎหมายสิทธิบัตร	๓๖
บทที่ ๒	เงื่อนไขของการขอรับสิทธิบัตร	๓๗
๑.	เป็นการประดิษฐ์ใหม่	๔๐
๑.๑	งานที่ปรากฏอยู่แล้ว	๔๑
๑.๑.๑	ประเภทของงานที่ปรากฏอยู่แล้ว	๔๓
๑.๑.๒	วิธีการทำให้ปรากฏต่อสาธารณะ	๔๕
๑.๑.๓	สถานที่ที่ทำให้ปรากฏต่อสาธารณะ	๔๖
๑.๑.๔	เวลาที่ทำให้ปรากฏต่อสาธารณะ	๔๗
๑.๒	การกระทำที่ไม่ถือว่าเป็นการเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะ	๔๙
๑.๓	การพิจารณาความใหม่ของการประดิษฐ์ในกรณีพิเศษ	๖๑
๑.๓.๑	สิทธิบัตรในการเลือกสรร	๖๑
๑.๓.๒	สิทธิบัตรในกรณีวิธีการใช้วิธีใหม่	๖๓
๑.๔	การพิจารณาความใหม่ของการประดิษฐ์ในสาขาเทคโนโลยีชีวภาพ	๖๖
๒.	ขั้นการประดิษฐ์ที่สูงขึ้น	๖๘
๒.๑	หลักการพิจารณาขั้นการประดิษฐ์ที่สูงขึ้นตามกฎหมายอังกฤษ	๖๘
๒.๑.๑	ความหมายของผู้เชี่ยวชาญในวิทยาการแขนงนั้น	๗๑
๒.๑.๒	ความรู้ของบุคคลผู้เชี่ยวชาญในวิทยาการแขนงนั้น	๗๓

๒.๑.๓ การประดิษฐ์จําต้องมิใช่สิ่งที่ขัดแย้งในขณะเวลาใด	๗๕
๒.๑.๔ ปัจจัยแวดล้อมที่ใช้ประกอบการพิจารณาขั้นการประดิษฐ์ที่สูงขึ้น	๗๕
๒.๒ หลักการพิจารณาขั้นการประดิษฐ์ที่สูงขึ้นตามกฎหมายไทย	๗๘
๓. ความสามารถในการประยุกต์ใช้ในทางอุตสาหกรรม	๘๑
บทที่ ๗ สิ่งที่ได้รับความคุ้มครอง	๙๕
๑. ความหมายของการประดิษฐ์	๙๕
๑.๑ ความหมายของการประดิษฐ์ตามกฎหมายของประเทศไทย	๙๕
๑.๒ ความหมายของการประดิษฐ์ตามกฎหมายของสหภาพยุโรป	๙๖
๑.๓ ความหมายของการประดิษฐ์ตามกฎหมายไทย	๙๗
๒. สิ่งที่กฎหมายไม่ให้ความคุ้มครอง	๑๐๐
๒.๑ การประดิษฐ์ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งมีชีวิต	๑๐๒
๒.๑.๑ ชุดเข็มและส่วนหนึ่งส่วนใดของชุดเข็มที่มีอยู่ตามธรรมชาติ	๑๐๒
๒.๑.๒ สัตว์และสารสกัดจากสัตว์	๑๐๓
๒.๑.๓ พืชและสารสกัดจากพืช	๑๐๔
๒.๑.๔ ภูมิเกณฑ์และทรัพย์สินทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์	๑๐๖
๒.๒ ระบบข้อมูลสำหรับการทำงานของเครื่องคอมพิวเตอร์	๑๐๖
๒.๓ วิธีการวินิจฉัย บำบัด หรือรักษาโรคมนุษย์หรือสัตว์	๑๐๗
๒.๔ เหตุผลของการไม่คุ้มครองกรรมวิธีทางการแพทย์	๑๐๗
๒.๔.๑ ความหมายของกรรมวิธีทางการแพทย์	๑๐๘
๒.๔.๑.๑ กรรมวิธีในการวินิจฉัยโรคของมนุษย์หรือสัตว์	๑๐๘
๒.๔.๑.๒ กรรมวิธีทางอายุรกรรมและศัลยกรรม	๑๐๙
๒.๔.๒ การประดิษฐ์ที่ไม่สอดคล้องกับนโยบายสาธารณะหรือขัดต่อศีลธรรมอันดี	๑๑๔

บทที่ ๔ สิทธิบัตรกับการคุ้มครองเทคโนโลยีชีวภาพ	๑๑๕
๑. ความเป็นมาของการคุ้มครองเทคโนโลยีชีวภาพ	๑๑๙
๒. ความตกลงระหว่างประเทศเกี่ยวกับการคุ้มครองเทคโนโลยีชีวภาพ	๑๒๓
๓. ปัญหาการคุ้มครองพันธุ์พืช	๑๒๖
๓.๑ วิัฒนาการของกฎหมายคุ้มครองพันธุ์พืช	๑๒๖
๓.๒ การคุ้มครองพันธุ์พืชตามพันธกรณีขององค์การการค้าโลก	๑๓๒
๓.๓ กฎหมายคุ้มครองพันธุ์พืชของประเทศไทย	๑๓๔
๓.๓.๑ เอกสารณฑ์ของกฎหมาย	๑๓๔
๓.๓.๒ การคุ้มครองพันธุ์พืชใหม่	๑๓๖
๓.๓.๓ การคุ้มครองพันธุ์พืชพื้นเมือง	๑๓๘
๔. ปัญหาการคุ้มครองพันธุ์สัตว์	๑๔๐
๔.๑ กฎหมายสิทธิบัตรสหรัฐฯ เกี่ยวกับการคุ้มครองพันธุ์สัตว์	๑๔๕
๔.๒ อนุสัญญาสิทธิบัตรยูโรเปี้ยนการคุ้มครองพันธุ์สัตว์	๑๔๕
๕. ปัญหาเกี่ยวกับการคุ้มครองจุลชีพ	๑๕๐
๖. ปัญหาเกี่ยวกับการคุ้มครองกรรมวิธีทางเทคโนโลยีชีวภาพ	๑๕๒
๖.๑ กรรมวิธีทางชีววิทยาที่จำเป็นสำหรับการผลิตพืชหรือสัตว์	๑๕๕
๖.๒ กรรมวิธีทางจุลชีววิทยา	๑๕๕
๖.๒.๑ ความหมายของกรรมวิธีทางจุลชีววิทยา	๑๕๕
๖.๒.๒ ขอบเขตของสิทธิตามสิทธิบัตรในกรรมวิธีทางจุลชีววิทยา	๑๕๖
บทที่ ๕ สิทธิบัตรกับการคุ้มครองทรัพยากรชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น	๑๕๘
๑. ลักษณะและความสำคัญของทรัพยากรชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น	๑๕๙
๒. สถานภาพทางกฎหมายของทรัพยากรพันธุกรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น	๑๖๒
๒.๑ ทรัพยากรพันธุกรรม	๑๖๒

๒.๒ ภูมิปัญญาท้องถิ่น	๑๖๔
๓. หลักการมรดกร่วมกันของมนุษยชาติ	๑๖๗
๔. หลักการว่าด้วยสิทธิอิสระโดยของรัฐ	๑๗๐
๔.๑ สิทธิอิสระโดยของรัฐตามกฎหมายระหว่างประเทศ	๑๗๐
๔.๑.๑ สิทธิอิสระโดยของรัฐตามกฎหมายสหประชาชาติ	๑๗๑
๔.๑.๒ สิทธิอิสระโดยของรัฐตามข้อต่อไปนี้ด้านนาชาติ ว่าด้วยทรัพยากรพันธุกรรมพืช	๑๗๒
๔.๑.๓ สิทธิอิสระโดยของรัฐตามอนุสัญญาว่าด้วยความหลากหลายทางชีวภาพ	๑๗๗
๔.๒ สิทธิอิสระโดยของรัฐตามกฎหมายไทย	๑๘๑
๔.๒.๑ เมือง	๑๘๑
๔.๒.๒ สัตว์ป่า	๑๘๔
๔.๒.๓ สัตว์น้ำ	๑๘๕
๔.๓ บทวิเคราะห์	๑๙๖
๕. กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาภัยการป้องคุ้มครอง ทรัพยากรชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น	๑๙๘
๖. หลักการของกฎหมายลักษณะเฉพาะเพื่อการคุ้มครองทรัพยากรชีวภาพ และภูมิปัญญาท้องถิ่น	๒๑๒
๖.๑ ความจำเป็นต่อการจัดทำกฎหมายลักษณะเฉพาะ	๒๑๒
๖.๒ เอกสารมรณ์ของกฎหมายลักษณะเฉพาะ	๒๑๔
๖.๓ ผู้ที่อาจอ้างสิทธิในทรัพยากรชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น	๒๑๖
๖.๔ หลักเกณฑ์และวิธีการคุ้มครอง	๒๑๘
๖.๔.๑ หลักเกณฑ์การคุ้มครองสิ่งที่มีอยู่ตามธรรมชาติ	๒๑๙
๖.๔.๒ หลักเกณฑ์การคุ้มครองสิ่งที่ได้มีการใช้ประโยชน์แล้ว	๒๐๑
๖.๕ แนวทางการป้องกันมิให้มีการจดจำเจาภูมิปัญญาท้องถิ่น ไปด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา	๒๐๓

บทที่ ๖ การได้มาซึ่งสิทธิบัตรและอายุการคุ้มครอง	๒๐๕
๑. การได้มาซึ่งสิทธิบัตร	๒๐๕
๑.๑ ประเภทของคำขอรับสิทธิบัตร	๒๐๕
๑.๒ ผู้มีสิทธิขอรับสิทธิบัตร	๒๐๖
๑.๓ เอกสารประกอบการขอรับสิทธิบัตร	๒๐๘
๑.๔ ขั้นตอนการออกสิทธิบัตร	๒๑๔
๒. อายุการคุ้มครอง	๒๑๔
๒.๑ อายุสิทธิบัตรที่เหมาะสมสมควรเมื่อกำหนดได้	๒๑๓
๒.๒ การนำระดับธรรมเนียมรายปี	๒๑๔
๒.๓ กำหนดเวลาการคุ้มครองผลิตภัณฑ์ยา	๒๑๔
บทที่ ๗ การคุ้มครองสิทธิบัตรระหว่างประเทศ	๒๑๗
๑. หลักคิดเห็นของสิทธิในบริพัยลินทางปัญญา	๒๒๐
๒. การคุ้มครองสิทธิบัตรภายใต้อ纽สัญญากรุงปารีส	๒๒๑
๒.๑ หลักการสำคัญของอนุสัญญากรุงปารีส	๒๒๒
๒.๑.๑ หลักการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ	๒๒๔
๒.๑.๒ หลักการให้สิทธิที่จะขอรับความคุ้มครองก่อน	๒๒๔
๒.๑.๓ หลักความเป็นอิสระของสิทธิบัตร	๒๒๓
๒.๑.๔ หลักการบังคับให้มีการนำสิทธิบัตรไปใช้งานภายในประเทศ	๒๓๔
๒.๒ ประเทศไทยกับอนุสัญญากรุงปารีส	๒๔๐
๓. การคุ้มครองสิทธิบัตรภายใต้องค์การการค้าโลก	๒๔๒
๔. ความตกลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับการออกสิทธิบัตร	๒๔๖
๔.๑ สนธิสัญญาว่าด้วยความร่วมมือทางสิทธิบัตร	๒๔๘
๔.๒ อนุสัญญาสิทธิบัตรยุโรป	๒๕๐

บทที่ ๘ สิทธิบัตรกับการค้าระหว่างประเทศ	๒๕๔
๑. ความเป็นมาของการคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาระหว่างประเทศ	๒๕๕
๑.๑ ความสัมพันธ์ระหว่างสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญากับการค้าระหว่างประเทศ	๒๕๖
๑.๒ เที่ยวจราปัญหาการคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา	๒๕๗
๑.๓ ปัญหาการคุ้มครองสิทธิบัตรในการเจรจาการค้ารอบอุรุกวัย	๒๖๑
๑.๓.๑ ขอบเขตและความครอบคลุมของการคุ้มครองสิทธิบัตร	๒๖๒
๑.๓.๒ ระยะเวลาของการคุ้มครองสิทธิบัตร	๒๖๓
๑.๓.๓ การใช้มาตรการบังคับใช้สิทธิบัตร	๒๖๔
๒. กฎหมายการค้าของสหรัฐฯ กับการคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา	๒๖๕
๒.๑ สิทธิพิเศษทางการค้าภายใต้ระบบจีเอสพี	๒๖๖
๒.๑.๑ ความเป็นมาของจีเอสพี	๒๖๖
๒.๑.๒ สิทธิพิเศษทางการค้าของสหรัฐฯ	๒๖๗
๒.๑.๓ ข้อคิดเกี่ยวกับจีเอสพี	๒๖๘
๒.๒ กฎหมายพิเศษของสหรัฐฯ ที่เกี่ยวกับปัญหาการคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา	๒๗๑
๒.๒.๑ มาตรา ๓๐๑ ของกฎหมายการค้าปี ค.ศ. ๑๙๘๘	๒๗๑
๒.๒.๒ Special 301	๒๗๓
๓. กรณีความขัดแย้งไทย-สหรัฐฯ ในปัญหาการคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา	๒๗๗
๔. บทวิจารณ์	๒๘๑
บทที่ ๙ การละเมิดสิทธิบัตร	๒๘๖
๑. การกำหนดสิทธิตามสิทธิบัตร	๒๘๗
๒. ลักษณะของสิทธิตามสิทธิบัตร	๒๙๑
๒.๑ สิทธิตามสิทธิบัตรในผลิตภัณฑ์	๒๙๑

๒.๑.๑ การผลิตผลิตภัณฑ์	๒๕๑
๒.๑.๒ การใช้ผลิตภัณฑ์	๒๕๓
๒.๑.๓ การขายผลิตภัณฑ์	๒๕๕
๒.๑.๔ การมีไว้เพื่อขาย	๒๕๖
๒.๑.๕ การเสนอขายผลิตภัณฑ์	๒๕๗
๒.๑.๖ การนำเข้าผลิตภัณฑ์	๒๕๘
๒.๒ สิทธิตามสิทธิบัตรในกรรมวิธี	๓๐๐
๒.๒.๑ สิทธิเหนือกรรมวิธีตามสิทธิบัตร	๓๐๐
๒.๒.๒ สิทธิเหนือผลิตภัณฑ์ที่ผลิตโดยใช้กรรมวิธีตามสิทธิบัตร	๓๐๑
๓. ข้อยกเว้นการละเมิดสิทธิบัตร	๓๐๕
๓.๑ การกระทำเพื่อการศึกษา ค้นคว้า ทดลอง หรือจ่าย	๓๐๖
๓.๒ การกระทำของผู้ที่ใช้การประดิษฐ์อยู่ก่อน	๓๑๐
๓.๓ การเตรียมยาเฉพาะรายตามใบสั่นแพทย์	๓๑๒
๓.๔ การขอขึ้นทะเบียนยา	๓๑๔
๓.๕ การใช้อุปกรณ์ของเรือ อากาศยาน หรือยานพาหนะ ที่เข้าในประเทศไทยเป็นการชั่วคราวหรือโดยอุบัติเหตุ	๓๑๖
๓.๖ การจะงบสิ้นไปของสิทธิตามสิทธิบัตร	๓๑๖
บทที่ ๑๐ การระงับสิ้นไปของสิทธิตามสิทธิบัตร	๓๑๗
๑. การนำเข้าข้อมูล	๓๑๘
๒. หลักว่าด้วยการระงับสิ้นไปของสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา	๓๒๔
๓. หลักการระงับสิ้นไปของสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา กับการเคลื่อนย้ายโดยเสรีของสินค้าในสหภาพยูโร	๓๓๑
๔. นโยบายการค้าเสรีของสหภาพยูโร	๓๓๑

๒.๑.๑ การผลิตผลิตภัณฑ์	๒๕๑
๒.๑.๒ การใช้ผลิตภัณฑ์	๒๕๓
๒.๑.๓ การขายผลิตภัณฑ์	๒๕๕
๒.๑.๔ การนำไว้เพื่อขาย	๒๕๖
๒.๑.๕ การเสนอขายผลิตภัณฑ์	๒๕๗
๒.๑.๖ การนำเข้าผลิตภัณฑ์	๒๕๘
๒.๒ สิกธิตามสิกธิบัตรในกรรมวิธี	๓๐๐
๒.๒.๑ สิกธิเหนือกรรมวิธีตามสิกธิบัตร	๓๐๐
๒.๒.๒ สิกธิเหนือผลิตภัณฑ์ที่ผลิตโดยใช้กรรมวิธีตามสิกธิบัตร	๓๐๑
๓. ข้อยกเว้นการเมิดสิกธิบัตร	๓๐๕
๓.๑ การกระทำเพื่อการศึกษา ค้นคว้า ทดลอง หรือวิจัย	๓๐๖
๓.๒ การกระทำของผู้ใช้การประดิษฐ์อยู่ก่อน	๓๑๐
๓.๓ การเตรียมยาเฉพาะรายตามใบสั่งแพทย์	๓๑๙
๓.๔ การขอขึ้นทะเบียนยา	๓๑๙
๓.๕ การใช้อุปกรณ์ของเรือ อากาศยาน หรือยานพาหนะ ที่เข้าในประเทศไทยเป็นการชั่วคราวหรือโดยอุบัติเหตุ	๓๑๖
๓.๖ การระบุสิ่งที่เป็นของสิกธิบัตร	๓๑๖
บทที่ ๑๐ การระงับสิ่นไปของสิกธิตามสิกธิบัตร	๓๑๗
๑. การนำเข้าข้อมูล	๓๑๙
๒. หลักว่าด้วยการระงับสิ่นไปของสิกธิในกรรพย์สินทางปัญญา	๓๒๕
๓. หลักการระงับสิ่นไปของสิกธิในกรรพย์สินทางปัญญา กับการเคลื่อนย้ายโดยเครื่องสินค้าในสภาพญูโรป	๓๓๑
๓.๑ นโยบายการค้าเสรีของสภาพญูโรป	๓๓๑

๓.๒ สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา กับการค้าเสรี	๓๓๓
๓.๓ การระงับสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาตามกฎหมายสหภาพยุโรป	๓๓๖
๓.๔ ตัวอย่างของการใช้หลักการระงับสิทธิบัตรในตลาดร่วมยุโรป	๓๓๘
บทที่ ๑๑ การควบคุมการใช้สิทธิบัตรโดยมิชอบ	๓๔๑
๑. ผลกระทบในแง่ลบของการใช้สิทธิบัตรโดยมิชอบ	๓๔๗
๑.๑ การทำความตกลงเกี่ยวกับสิทธิบัตรในแนวว้าง	๓๔๙
๑.๒ การทำความตกลงเกี่ยวกับสิทธิบัตรในแนวลึก	๓๕๓
๑.๒.๑ ข้อสัญญาถ่ายทอดกลับ (grant-back provisions)	๓๕๕
๑.๒.๒ ข้อสัญญาจำกัดการส่งออก (export restrictions)	๓๕๗
๑.๒.๓ ข้อสัญญาผูกมัด (tying clause)	๓๕๙
๑.๒.๔ ข้อสัญญากำหนดราคาสินค้า (price-fixing)	๓๖๑
๒. กฎหมายควบคุมการใช้สิทธิบัตรโดยมิชอบ	๓๖๓
๒.๑ กฎหมายป้องกันการผูกขาด	๓๖๓
๒.๒ กฎหมายเกี่ยวกับการถ่ายทอดเทคโนโลยี	๓๗๑
๒.๓ ข้อแตกต่างระหว่างกฎหมายป้องกันการผูกขาดและกฎหมาย เกี่ยวกับการถ่ายทอดเทคโนโลยี	๓๗๔
๓. บทสรุปและความเกี่ยวพันที่มีต่อกฎหมายไทย	๓๗๗
บทที่ ๑๒ บทบาทของกฎหมายสิทธิบัตรในการพัฒนา	๓๘๑
๑. กฎหมายสิทธิบัตรกับการประดิษฐ์คิดค้นภายในประเทศ	๓๘๕
๒. กฎหมายสิทธิบัตรกับการถ่ายทอดเทคโนโลยีจากต่างประเทศ	๓๙๔
๒.๑ การถ่ายทอดเทคโนโลยีผ่านข้อมูลสิทธิบัตร	๓๙๕
๒.๒ การถ่ายทอดเทคโนโลยีด้วยการทำสัญญา	๔๐๐
๓. กฎหมายสิทธิบัตรกับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ	๔๐๒

ภาคผนวก	៩៣
១. Paris Convention for the Protection of Industrial Property, 1883	៩១១
២. พ.រ.ប. សិកិថិប្រ ព.ស. ២៥៤២ កែតាំងដើម្បីជាមួយ ព.រ.ប. សិកិថិប្រ (លំបាកទី ៣) ព.ស. ២៥៤២ និងក្រសួងក្រសួងការពារក្នុងរាជរដ្ឋប្រចាំឆ្នាំ ១៩៩៣	៩៤៣
៣. Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights, 1993	៩១១
៤. UK Patents Act; European Patent Convention (Excerpts)	៩១២
បរណានុករម	៩៧១